

DASH:

Woningbouw-
tentoonstellingen

/

Housing
Exhibitions

Delft Architectural Studies on Housing

The many housing exhibitions of the past 100 years attest to the ongoing search for the ideal home. Housing exhibitions are an excellent example of research by design. They are manifestos that try to give answers to current social issues and introduce new ideals, but at the same time they also present concrete housing designs. The temporary or permanent presence of the object itself – the dwelling or the residential building – makes the housing exhibition an exceptional instrument. Actually building these experimental designs at full size not only makes them visible, but also enables them to be visited, by both peers and laymen. And finally, they are subjected to the ultimate test: actual habitation.

This issue of *DASH* provides an overview of housing exhibitions from the past, present, and future. Their corresponding reflections and manifestos are also considered in further detail. Many themes still appear to be very current, and a number of ideals appear again and again in different forms.

The Internationale Bauausstellung (IBA) in Hamburg, which is still open, is organized around a number of themes. Some of these themes are familiar from previous exhibitions, such as the adaptable home, affordable housing and the urban-planning anchoring of housing and residential buildings. But there are also themes that have emerged in recent years, such as the sustainable home (minimal use of energy and materials) and homes on the water (climate change). IBA Hamburg is the final part of the project documentation in this issue of *DASH*, which shows a wide panorama of approaches in ten different projects. Of these ten projects, nine can still be seen, and are still inhabited.

A number of essays examine the motivations and positions of some of the most influential housing exhibitions. Two exhibitions from the early 1930s, the time of the Great Depression, provided a platform for architects to show solutions for homes that could later 'grow', after having initially been built using minimal resources. This is an idea that remains remarkably current, considering the ongoing financial crisis. And in 1930, the Stockholm exhibition introduced a new approach to housing that has exerted a great influence for decades, both in Sweden and far beyond. The famous Hansaviertel in Berlin (Interbau, 1957) is still known as an exemplary showcase of various housing types, but it also turns out to have propagated an explicitly political programme. In the early 1990s, the BouwRAI neighbourhoods in Almere tried once again to turn residential building into an architectural statement.

In the two interviews, this thread is extended to the present, and into the future. MoMA's continuing tradition in New York of exhibiting full-size homes is investigated, and the plans for the (now cancelled) IBA 2020 in Berlin give insight into the housing issues that are relevant today.

The housing exhibition seems to be a phenomenon that has not lost anything in terms of topicality. There is no other physical or virtual alternative that truly allows visitors and residents to experience a sense of spaciousness and functionality. The exhibitions that were researched and documented in this issue of *DASH* together form a testament to the ongoing importance of this type of research, especially at a time when new forms of development, construction and housing are once again receiving a great deal of attention.

With this current issue, *DASH* is making an appeal for new exhibitions that will give this quest both direction and form.

During the preparation of this issue of DASH, our colleague Karin Theunissen passed away. Karin contributed to DASH from the very beginning, as the guest editor of the first issue, and afterwards by contributing to the plan documentation. In the search for a title for this series, it was Karin Theunissen who suggested the name 'DASH'. Her final contribution to DASH is this issue's plan description of the Documenta Urbana (1982) in Kassel.

Her dedication and her critical, curious attitude were of great value to us all, and to DASH.

Redactioneel

De vele woningbouwtentoonstellingen van de afgelopen 100 jaar getuigen van de voortdurende zoektocht naar de ideale woning. Woningbouwtentoonstellingen zijn een schitterend voorbeeld van ontwerpend onderzoek. Het zijn manifesten, die antwoord proberen te geven op actuele maatschappelijke vraagstukken en nieuwe idealen introduceren, maar parallel opgaan met concrete woningbouwontwerpen. De tijdelijke of permanente aanwezigheid van het object zelf – de woning of het woongebouw – maakt de woningbouwtentoonstelling tot een uitzonderlijk instrument. Het op ware grootte realiseren van experimentele ontwerpen maakt deze niet alleen zichtbaar, maar ze kunnen ook bezocht worden door zowel vakgenoten als leken. En uiteindelijk worden ze onderworpen aan de ultieme proef: daadwerkelijke bewoning.

Deze *DASH* geeft een overzicht van woningbouwtentoonstellingen uit het verleden, in het heden en in de toekomst. De daarbij behorende reflecties en manifesten worden aan een nadere beschouwing onderworpen. Veel thema's blijken nog grote actualiteitswaarde te hebben; een aantal idealen komt in verschillende gedaanten steeds weer terug.

De op dit moment in Hamburg opengestelde Internationale Bauausstellung (IBA) is georganiseerd rond een aantal thema's. Ze zijn bekend uit eerdere tentoonstellingen, zoals de veranderbare woning, de betaalbare woning en de stedenbouwkundige verankering van woning en woongebouw, maar er zijn ook thema's die juist de laatste jaren zijn opgekomen, zoals de duurzame woning (minimaal energie- en materiaalverbruik) en de woning op het water (klimaatverandering). IBA-Hamburg is het sluitstuk van de projectdocumentatie in deze *DASH*, die in tien projecten een breed panorama van benaderingen toont. Van deze tien projecten zijn er negen nog steeds te zien en bewoond.

Tijdens de totstandkoming van dit nummer van DASH is onze collega Karin Theunissen overleden. Karin heeft vanaf het begin aan DASH bijgedragen, als gastredacteur van het eerste nummer en daarna door mee te werken aan de plan-documentaties. Bij het zoeken naar een titel voor de reeks was het Karin Theunissen die de naam DASH voorstelde. De laatste bijdrage van haar hand is de planbeschrijving in dit nummer van de Documenta Urbana (1982) in Kassel.

Haar inzet en kritische, nieuwsgierige houding zijn van grote waarde geweest voor ons en voor DASH.

Een aantal essays onderzoekt de drijfveren en stellingnames van enkele van de meest invloedrijke woningbouw-tentoonstellingen. Twee tentoonstellingen uit het begin van de jaren 1930, de tijd van de grote depressie, boden een podium aan architecten om oplossingen te tonen voor woningen die, in eerste instantie met minimale middelen gerealiseerd, later konden groeien. Het is een gedachte die in de huidige financiële crisis ongekend actueel is. De Stockholm-tentoonstelling introduceerde in 1930 een nieuwe benadering van de woningbouw die decennia lang in Zweden en ver daarbuiten grote invloed heeft gehad. Het befaamde Hansaviertel in Berlijn (Interbau, 1957) staat nog steeds bekend als staal-kaart van woningtypen, maar blijkt ook een nadrukkelijk politiek programma te hebben uitgedragen. De Bouw-RAI-wijken in Almere probeerden begin jaren 1990 de woningbouw weer tot een architectonische opgave te maken.

In de twee interviews wordt de lijn doorgetrokken naar heden en toekomst. De nog steeds voortdurende traditie van het MoMA in New York om woningen op ware grootte te exposeren, wordt onder de loep genomen; de plannen voor de (inmiddels afgeblazen) IBA 2020 in Berlijn geven inzicht in woningbouwvraagstukken die op dit moment aan de orde zijn.

De woningbouwtentoonstelling blijkt een fenomeen dat niet aan actualiteit heeft ingeboet. Er is geen fysiek of virtueel alternatief voorhanden om bezoekers en bewoners ruimtelijkheid en functionaliteit werkelijk te laten ervaren. De in deze *DASH* onderzochte en gedocumenteerde tentoonstellingen vormen met elkaar een bewijs van het blijvende belang van deze vorm van onderzoek, zeker in een tijd waarin nieuwe vormen van ontwikkelen, bouwen en wonen weer volop aandacht krijgen.

Met dit nummer wil *DASH* een pleidooi houden om door middel van nieuwe tentoonstellingen deze zoektocht richting en inhoud te geven.